

Hledat

Opera PLUS

- [Hlavní strana](#)
- [Naše úvhy a opery \(1\)](#)
- [Odkazy na obzvláště významné opery, balety a vážné hudbě](#)
 - [Lidé – zpěváci](#)
 - [Lidé – opera a hudba ostatní](#)
 - [Lidé – balet](#)
 - [Instituce a školy – opera a hudba](#)
 - [Instituce a školy – balet](#)
 - [Nadace, sdružení, fan kluby](#)
 - [Divadla, orchestry, festivaly atd – zahraničí](#)
 - [Divadla, orchestry, festivaly atd – ČR](#)
 - [Historie](#)
 - [Debatní fóra, blogy](#)
 - [Ostatní](#)
- [English](#)
- [Archiv](#)
 - [Datum – téma](#)
 - [Autoři článků](#)
 - [Divadla – soubory – orchestry – festivaly](#)
 - [Jmenný rejstřík](#)
 - [Serály + rozhovory](#)
 - [Díla](#)
 - [Přečetli jsme](#)

Titul této úvahy je vypůjčen z názvu knihy statí amerického hudebního kritika Joseph

Morbidity of Music, 2008).

S přáteli, kolegy i studenty se o divadle a zejména o tom hudebním bavíme velmi často a tam se ocitám ve velkém rozporu. Jsem milovníkem široké možnosti, totálnosti a vůbec pro bezprostřednost, které je schopno. Zároveň ovšem nedocházím u dnešní opery příliš často k uspokojení které kritické a takzvané kritické k opeře mají, mě neuspokojují v tom, že by pojmenovaly, co mi schází k oné úplnosti zážitku. Omlouvám svůj postoj autentizují; pokusím se být nadále co možná věcný. Začal jsem takto ovšem úmyslně: jsem přesvědčen, že v divadle je měřítkem člověk jako jednotka v davu či jako pasivní příjemce barevných obrázků a zvuků; žádné jiné médium takového bezprostředního spojení mezi divákem-účastníkem v této míře není schopno.

V této úvaze bych se rád fejetonisticky zastavil nad několika okamžiky, které se staly mně nebo v mém okolí a které se týkají umění a kulturní vůbec zabývat otázkami uměleckými – ty jsou probírány v každé recenzi, kritice nebo článku o představeních a koncertech. Tématem této úvahy podstatnějšího, totiž otázky sociologie umění. Kdo chodí na kulturní akce a kdo na ně bude chodit? Jaké společenství umění vytváří? Jaké spojení umělci, umělecké soubory a instituce? Co znamená umění a umělec v dnešní společnosti? Jak je umění prezentováno?

Tlach o zprostředkovávání umění a vstupné

Pravidelně se objevují projekty a produkce, které mají zprostředkovat takzvanou vážnou hudbu široké veřejnosti, mladým lidem nebo dětem. podobou, v poslední době nejčastěji mísením žánrů, stylů a umělců z různého prostředí. Tyto projekty ovšem mají své pachutě. Jednou z nich je shovívavost: obecnstvo je rozděleno na ty, kteří jsou posluchači vážné hudby, a ty, kterým je něco zprostředkováno. Patrně pochybovat o tom, že hudební virtuózy disponují talentem i hráčskými schopnostmi. Podobně asi nebude nikdo pochybovat o hráčské ctnosti filharmonického orchestru hrající populární melodii (ať už doprovází Suzanne Vega, rockovou kapelu nebo cimbálovou muziku). Posluchač ovšem produkci přichází tak trochu zvenčí, jako na den otevřených dveří – a v tu chvíli nezáleží na tom, jestli je to pravidelný posluchač vážné hudby, neklasickému posluchači samozřejmě shovívavě nevytká, že není „náš“, ale přesto je otázka, jestli o nějaké zprostředkování jde. Tyto crossover projekty jsou vlastně územím nikoho, takže to není tak, že se tu může cítit doma každý, ale spíš se tu všichni cítí jako hosté: je to mimořádnost. Představu, že takový program přivede ke klasice nové posluchače, pokládám za naivní a falešnou. Nejenže jde o primitivní verzi pastorače, kt ovečky; hraje proti tomu ještě několik dalších skutečností.

Program se jistě obecnstvu líbí, je ostatně tak postaven. Nejenže je z klasiky vyzobáno ono „best of“, ale podání je dostatečně efektní a kontkacířské křížení žánrů a stylů: rockeři nebo cimbálka zahrají něco z klasiky a naopak klasici se ukáží, že i oni umějí zahrát tu „obyčejnou hudbu“ příležitosti posestoupí virtuóz ze svého piedestalu, ostatně nemá frak, ale nedbalky (srovnej, jak často se mluví o „klasice bez fraku“) a splyne: naopak si od nich drží zdvořilý odstup a obcuje s nimi jen hudebně. Takový program ale sotva přinese kromě onoho jednorázového zážitku je přežvykané, polopatistické truismy, že „všichni jsme lidi“ nebo že „je jen hudba dobrá a špatná, nic víc“. Obecnstvo si vychutná zážitek, ale je zařadí-li Pavel Šporcl do programu Gipsy Way jednu větu z Bachovy houslové partity, neznamená to, že tím ze zaplněného a obdivujícího sálu Podobně se nestanu milovníkem cimbálové muziky, ač budu obdivovat mistrovství jejích hráčů.

Další pachutí těchto projektů je, že posluchač je stále v pozici obdivujícího. Jdeme-li na koncert virtuóza, zažíváme nejen mistrně zahranou hud prvkem koncertu je samozřejmě i přítomnost virtuóza: na něj jdeme, je inzerován, za něj platíme vstupné. Dokud ovšem bude tak podstatným toto hudební „orákulum“, jehož jsme my přívrženci a obdivovatelé, nenastane právě zdravé prostředí pro nás jako posluchače. Ostatně se don obligátní obdiv k veličinám – ať už je to starý mistr skladatel, nebo současný mistr interpret, nebo kulturní ikona (například magické jméno „fil odrazovadlem, účinnou antivábíčkou klasické hudby. A nic na tom nezmění ono dočasné posestoupení z uměleckého piedestalu nebo absence pódium-hlediště nastavena jako orákulum-obdivovatelé, pak k žádné podstatné změně nedojde. To je ono sociologické magnetické pole, kter určující.

Dalším důležitým problémem je výška vstupného. Je-li vstupné možné říct, že to je událost „všednodenní“. Tuto cenu si dovolí zaplatit i studenti i lidé pouze zvědaví, co to bude. Pokud se pohybuje od 250 Kč o otázku experimentu – že by si posluchač řekl: nevím, co to je, ale zkusíme to. Za takovým vstupným už musí být nějaká kulturní komodita, k důležitá skutečnost: při takovém vstupném nemůže nutně jít o experiment nebo něco jakkoli troufalého. Naopak pod maskou zmíněného stylov po podstatě, ale po povrchu, se skrývá arsenál nezpochybnitelného. To samo o sobě už mluví proti jakémukoli zprostředkování: to je prázdná předstíraný exkurz někam jinam, který ovšem bezpečně zůstává zakotven ve starých jistotách. Pokud se pak vstupné pohybuje nad 500 Kč nebo pole v publiku ještě jiné: je to jiskřivý pocit výlučnosti.

Takto alespoň chápu dnešní stav, dosud ještě trpící ze zdegenerované kulturní politiky komunistické a jejích postkomunistických pohrobků. Zč dokonale narušuje cenu vstupného ve vztahu ke skutečné ceně produkce. Proč je takzvaná klasická hudba hodna podpory víc než jakákoli jin nemluví, nebo se smete argumentem tradice (co je to?), kulturního významu (co je to?) nebo nějaké formy výlučnosti. Kdo se někdy pokusil ni akci zorganizovat (a neměl za sebou svolného politika nebo solventního sponzora), tak mi patrně dá zapravdu.

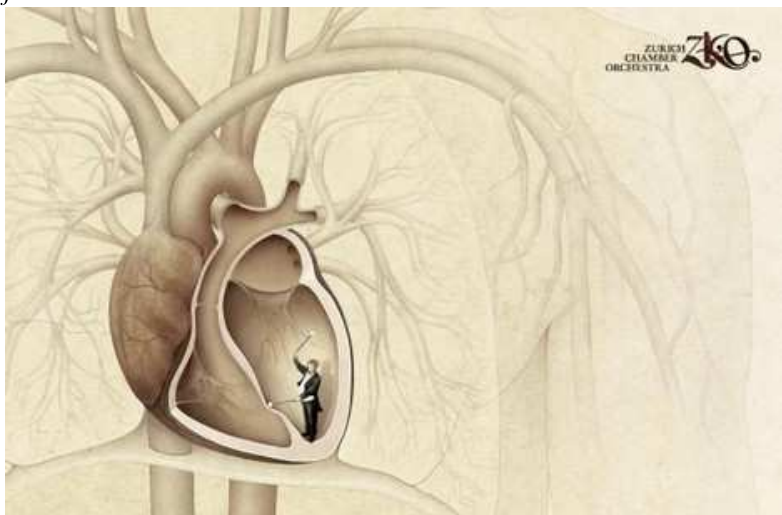
Ony „širokospektré“ hudební produkce vyznívají naprázdno ve věci onoho shovívavého zprostředkování vážné hudby zejména proto, že samy klasické hudbě tak výlučného a hodného sledování. Že je to v důsledku otázka vztahu člověka k člověku, se těžko dokládá na koncertu pro ti zaplatilo patřičné vstupné) a na programu, který je zjevně produktem zdatného obchodního managementu. Vymanit se z role platicího konzumu obdivovatele orákula a navíc návštěvníka v zemi nikoho, který ovšem zároveň ví, že jde na jistotu (to mediální kampaň ostatně explicitně tvrdí). jemná, vysoce kultivovaná hra je záležitost mezi dvěma lidmi, mezi mnou a zdrojem této kultivovanosti (ať už to je citlivost umělce, nebo skl

Ohmataný zvuk a noví cyber-hráči

Rádio a audionahrávky udělaly pro klasickou hudbu hodně, včetně jedné služby dočista medvědí. Na koncert se vydáváme s jistou měrou nán společenského rituálu vybraného ošacení, bezmála elitně obřadního přijetí v předšálí a uvedení do sálu až po soustavnou koncentraci a sebezap. Zatímco tato námaha nás psychomotoricky aktivizuje k uvědomění mimořádnosti a nevšednosti dnešní kulturní události a tedy my se udá přenos v rádiu a audiozáznam jsou nám k službám, audiozáznam si dokonce můžeme přizpůsobit zcela ke svému pohodlí. To jsou samozřejmě techniky. Zároveň nás toto pohodlí pasivizuje. Hudební a divadelní událost se redukuje na zvukovost: poslech ze záznamu je takové naše akustické pohodlné sluchové koupel, kde my jsme oblažováni – zdarma, bez námahy, snad jen výjimečně výměnou za nějakou reálnou finanční částku. T služebnosti kultury, onomu dnešnímu primitivnímu pojetí umělce jako baviče, obšťastňovače a vůbec laskala. Klasická hudba z toho všeho vyc díky technickému pokroku největší, snad jen srovnatelná s osudem jazzových big bandů. Zatímco pohled na dvaceti, čtyřiceti či osmdesátičlen sbor je sám o sobě ohromující, pohled na reproduktor nebo nepatrná sluchátka pověšená na hlavě to vše banalizuje do prostého zvuku *tout ca* kterým libozvukem je nanejvýš kultivované a dlouhodobě pěstované úsilí mimořádně talentovaných lidí, navíc vybavených astronomicky drahý další produkční, organizační a technický aparát), to je úkol spíše teoretický a překážející. Krásná hudba přece nepotřebuje žádný komentář a akustické lázni? Glajchšajtování orchestru na zvuk je nehorázným diktátem techniky: to je kafemlejnek na kulturní hodnotu, která se audiozáznam

Komunistické protežování klasické hudby tomu všemu jen napomohlo. Pravidelné koncerty vážné hudby, rozhlasové přenosy i nahrávky na dl udržovaly jakési kulturní povědomí – které dnes některým lidem tolik schází. Zároveň to bylo natahování časované bomby, která ze sebe muse svou ničivost. Paušalizování klasické hudby – tedy té, k níž je zapotřebí největší kultivace a kulturní aktivizace na všech stranách – na pouhý zv kulturní politika bezmála dokonala. Dnes je *zvuk symfonického orchestru* pro mnoho lidí – a troufám si odhadnout, že dokonce pro velkou č zbanalizovaný, oposlouchaný a fadní. To, co v dobách předrozhlasových bylo vrcholem kulturního života – bezprostřední setkání s pěveckým: tou koncentrovanou silou zušlechťování lidských schopností, tím bezmála dokonaným lidským splynutím s božsky dokonalým řádem – se v do *jen zvukem*.

S touto paušalizující tendencí ovšem klasická hudba bojuje: v lež oné nezastupitelné bezprostřednosti, jedinečnosti a mimořádnosti živé hudební či divadelní produkce, v případě horším snahami o uchvácení br nezvyklým *zvukem*. Virtuozové tak hrají rychleji a přesněji a interpreti zvýrazňují nejrůznější způsobem svou *jinakost*, neobyčejnost a zvláště nazývám snahami *horšími* proto, že nejsou hudbě vlastní, je to ve své podstatě jen přistoupení na diktát doby *technologické*: umění nám má ir strojovou dokonalostí, bezchybností, precizností, z interpretů se stávají kybernetické stroje na dokonalost – případně nám mají uçarovat svou: příliš často u nahrávek takzvaně historicky autentických či poučených, na původní nástroje. Pan Václav Snitil kdysi prohlásil, že za těmito snah citová nevyzrállost (srovnej monografii Petra Vebera *Václav Snitil a jeho půlstoletí české hudby*, Praha: AMU, 2008, str. 127n.). Zvláštnost

(Dokončení zítřa)

Text byl napsán pro portál Opera Plus

Autor je libretistou a uměleckým vedoucím souboru Ensemble Opera Diversa Brno

pavel.drabek@operadiversa.cz

To se mi líbí

Budte první mezi svými přáteli, kterým se to líbí.

Komentáře: 2

1. VlaM dne 12.1.2012 v 14:47

Opravte si, prosím, to „protěžování“. Doufám, že je to jen překlep a ne neznalost používání cizích slov.

Pro přidání komentáře musíte být přihlášení.

2. [Pavel Drabek](#) dne 12.1.2012 v 19:39

Vážený pane VlaM,
díky za upozornění. Je to redakční šotek. V rukopisu je „protežování“. Spolu s dalšími drobnostmi to redakce Opery PLUS zanese. Ještě jednou díky a zdravím,
Pavel Drábek

Pro přidání komentáře musíte být přihlášení.

Napsat komentář

Pro přidání komentáře musíte být přihlášení:

Uživatelské jméno / Přeždívk

Heslo

Pamatovat si mě

Přihlásit se

Před prvním přidáním svého komentáře se musíte zaregistrovat:

Uživatelské jméno / Přeždívk

Heslo vám bude automaticky zasláno emailem.

Váš email nebude zveřejněn.

V případě dotazů nás prosím kontaktujte na adrese info@operaplus.cz

Registrovat

čtvrtek 26.1.2012

Výročí

26.1.1981 se narodil venezuelský dirigent Gustavo DUDAMEL

Nejnovější komentáře

- wednesday: [Dobry den. na koncerte jsem byla a dovoluji si nesouhlasit s kritikou. oba muzikanti byli skveli a...](#)
- Motasek: [Netřeba čekat na nahrávky! Dnes večer hraje Symfonický orchestr hl. m. Prahy Berliozovy Letní noci \(Les...](#)
- martinp: [Sukces je úspěch...:-\)o kvalitě to moc nevyovídá... takže znovu „To je blbý, to se bude líbit!“](#)
- romiev: [V této souvislosti mi připadá zajímavé, že Divadelky označily ten „blbý a plytký“ Čarokraj za...](#)
- V.T. Slajer: [Kdo se na Berliozovy ‘Les nuits d’été’ do Prahy nedostal i přes 3 možnosti, není vse...](#)
- Ares: [Jestli pan Ondřej Černý neví o prohlášeních svého tiskového mluvčího, článkách v LN a na Operaplus, tak je mimo...](#)
- J.M.: [Upozorníte na to ředitele Odřeje Černého, je to sám bývalý kritik, redaktor SADu a člen výboru pražského...](#)
- pistalka: [V Národním divadle Praha se zastavil čas někde v 80.letech minuleho století. Tam si kazdy v teplicku zije...](#)
- J.M.: [Požadavek zaslání dokumentace předchozí kritické činnosti tak zase neobvyklý není, požaduje je to na př...](#)
- Johanka: [Rozhlasový přenos opery Věc Makropulos byl úžasný. Klobouk dolů před výkony všech umělců,zvláště pak...](#)

Přečtli jsme

- **[O připojení Státní opery k Národnímu divadlu bude jednat tripartita](#)**

Otázka sloučení Státní opery Praha (SOP) a Národního divadla (ND), kterým byla letos 1. ledna zahájena...

[\[Více\]](#)

- [Podepište nižší úvazek i mzdu, naléhá na sólistky Jihočeské divadlo](#)
- [Šéfdirigent ND kritizuje platy i nástrojové vybavení hráčů](#)
- [Poslanci ke změnám v Národním divadle a Státní opeře](#)
- [První Carmen Magdaleny Kožené už za pár týdnů](#)

Soutěže

[2 vstupenky – 11.2.2012 Rudolfinum Praha – recitál B.Giltburga \(klavír\)](#)

[2 vstupenky na koncert Pražského filharmonického sboru – 14.2.2012 – Lichtenštejnský palác Praha](#)

Výherci soutěží

2 vstupenky na koncert FOK dne 27.1.2012 získává **Eva Kolářová**.

správná odpověď:

Mezzosopranistka Elena Zhidková je ruské národnosti.

2 vstupenky na koncert Ingolfa Wundera 21.1.2012 v pražském Rudolfinu získává **Michal Augustin**.

správná odpověď:

Ingolf Wunder získal 2.cenu Chopinovské soutěže 2010, ve svých 25 letech.

Opera PLUS Opera Plus na Facebooku

To se mi líbí Toh se vám líbí.

Opera Plus se líbí 876 lidem.

		
Jana	Vladimír	Pavel
		
Tomáš	Vít	Lucie
		
Jan	Tereza	Linda
		
Jana	Ladislav	Zdeněk
		
Josef	Aleš	Pavína
		

Plugin pro sociální síť Facebook

Opera Plus in your language

Vyberte jazyk ▼

[Impressum](#)

[Veškerá práva vyhrazena. Publikování, šíření a jakékoli další užití obsahu Opery Plus je možné jen s výslovným písemným souhlasem redakce. info@operaplus.cz](#)

[Mapa stránek](#)

[Aktuální přehled stránek](#)

[Pravidla diskuze](#)

[Komentáře čtenářů nevyjadřují stanovisko autorů článků ani redakce. Do diskuze čtenářů smíjí přispívat jen registrovaní uživatelé Opery Plus, pravidel.](#)

[Návštěvní kniha](#)

[Své vzkazy ostatním čtenářům i redakci a také nekomerční soukromé inzeráty můžete po zaregistrování psát zde. Pro jejich vkládání i registraci pro diskuzi.](#)

[Spolupracujte s námi](#)

V případě zájmu o autorskou mediální či jakoukoli jinou formu spolupráce s námi stejně jako o inzerci na Operě Plus nás neváhejte kontakto

[Internetový portál Opera Plus je projektem neziskovým. Při zajišťování jeho provozu proto musíme spoléhat výhradně na soukromé zdroje.](#)

Počet návštěv

1284726

[Prohlášení o soukromí](#) | [Užívání služeb](#)

[Copyright 2009-2010-2011-2012 - OperaPlus. Všechna práva vyhrazena.](#)